

บทคัดย่อ

วาทกรรมการทูตมหาอำนาจเอเชียตะวันออก: จีน

พัชนี ตั้งยืนยง*

งานวิจัยนี้ศึกษาวาทกรรมการทูตในสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง โดยใช้มุมมองวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยมี 3 ประการคือ 1) วิเคราะห์กระบวนการสร้างวาทกรรมของจีนในกิจการด้านการต่างประเทศ 2) ศึกษากลวิธีการประกอบสร้างความหมายในวาทกรรมการทูตชุดต่างๆ ของจีน และ 3) วิเคราะห์บทบาทของวาทกรรมการทูตในสุนทรพจน์ประธานาธิบดีจีน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลสุนทรพจน์จำนวน 15 บท จากเว็บไซต์ทางการของกระทรวงการต่างประเทศ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2556 ถึง เดือนกรกฎาคม 2557

ผลการวิจัยพบว่า สุนทรพจน์ของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ประกอบสร้างวาทกรรมการทูตหลักขึ้น 2 ชุดคือ วาทกรรมการพัฒนา และวาทกรรมความมั่นคง โดยวาทกรรมการพัฒนาแบ่งออกเป็นวาทกรรมย่อย 4 ชุดคือ การพัฒนาอย่างสันติ ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ร่วมกัน รูปแบบจีน และฝันของประเทศจีน สำหรับวาทกรรมความมั่นคง แบ่งออกเป็นวาทกรรมย่อย 2 ชุดคือ หุ่นส่วนยุทธศาสตร์ และความมั่นคงใหม่ ผู้วิจัยพบว่าประธานาธิบดีสีจิ้นผิงใช้กลวิธีทางภาษามาประกอบสร้างเอกลักษณ์/ตัวตนให้กับจีนในวงการเมืองโลก โดยใช้กลวิธีความสุภาพ 2 แบบ คือ 1) กลวิธีความสุภาพแบบตรงประเด็น อาทิ การกล่าวถ่อมตน การสัญญา การแสดงความสนใจ หรือห่วงใย การใช้คำขวัญ และ 2) กลวิธีความสุภาพแบบไม่ตรงประเด็น อาทิ การใช้อุปมาอุปไมย การโยกความสัมพันธ์ การใช้สทบท การใช้คำพังเพย และการสื่อลบบท

วาทกรรมการทูตในสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง แสดงบทบาทสำคัญ 3 ประการคือ 1) สร้างอัตลักษณ์ “จีน” ด้านความเป็นผู้รักสันติ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อถือ ไว้วางใจจากประชาคมโลก 2) สร้างความสัมพันธ์ 3 รูปแบบที่เกี่ยวข้องกับจีน คือ จีนกับประเทศกำลังพัฒนา จีนกับประเทศมหาอำนาจ และความสัมพันธ์ของประเทศต่างๆ ในการเมืองโลก ทั้งนี้เพื่อแสวงหาความชอบธรรมในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และ 3) ผลิตซ์้ำอุดมการณ์ “โลกแห่งความกลมเกลียว” ซึ่งเป็นอุดมการณ์หลักของสังคมจีน เพื่อสร้างโลกที่มีเสถียรภาพทำให้การพัฒนาของจีนดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย